

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ»

3-4 квітня у м. Мінськ відбувся у Міжнародний форум «**Професійна освіта в умовах глобальних викликів**». У його роботі взяли участь представники міжнародних організацій ЮНЕСКО, Європейського Фонду Освіти, Німецької асоціації народних університетів Dvv International, Міжнародної асоціації з розвитку робочих компетенцій WorldSkills International, Світового Банку, а також керівники різних підприємств і організацій, науковці та експерти більш ніж із 30 країн світу (Австрія, Бельгія, Данія, Естонія, Канада, Китай, Корея, Литва, Нігерія, Румунія, США, Фінляндія, Хорватія, Швеція, ФРН та делегації професійної освіти від республік Молдова, Таджикистан і Узбекистан, Російської Федерації, України тощо. Всього у конференції взяло участь понад 500 учасників.

Ініціатива проведення конференції належала Міністерству освіти Білорусі й Республіканському інституту професійної освіти. Співорганізаторами та спонсорами виступили: Європейський Фонд Освіти (ЄФО); Німецька асоціація народних університетів; компанія «ENKOTOUR»; компанія «Lucas-Nülle Lehr- und Meßgeräte GmbH»; компанія «Festo»; компанія «VW»; компанія «Дидактичні системи».

Метою конференції став пошук шляхів забезпечення сталого розвитку та ефективності професійної освіти в умовах загальної економічної кризи, виснаження природних ресурсів, депопуляції та старіння населення в багатьох країнах. Для обговорення на форумі його організаторами було запропоновано такі теми, як «Інтеграція потреб ринку праці в професійну освіту», «Професійна освіта для сталого розвитку» та «Стратегії безперервної професійної освіти».

Форум розгорнув роботу на базі унікальної архітектурно-будівельної споруди - Національної бібліотеки Білорусі, яка є найбільшим програмно-технічного комплексом, спрямованим на задоволення інформаційних і культурних потреб населення республіки, зокрема: учнів, студентів, науковців,.

Її ресурс нараховує 8 млн. одиниць зберігання інформації на різних носіях. Починаючи з 1993 р. у бібліотеці розпочато формування власних електронних інформаційних ресурсів і з того часу саме вона генерує ряд бібліографічних, фактографічних, повнотекстових, графічних, звукових та лінгвістичних баз даних, загальний обсяг яких становить зараз понад 2 млн. записів.

Учасниками конференції стали: регіональний менеджер по Білорусі, керівник проектів з навчання підприємництву Європейського фонду освіти (ETF) Олена Бех; представник Світового банку Ігор Хейфетс; глава відділу профосвіти ЮНЕСКО Борхене Чакрун; представник Австрійського інституту досліджень в області профосвіти (OEIB) Мартін Майерл; віце-президент Російської академії освіти академік Віктор Болотов; президент Академії педагогічних наук Казахстану Аскарбек Кусаїнов.

Українську делегацію у складі Віктора Львова, Миколи Кучинського, Катерини Мірошніченко, Алли Луцької; Віктора Очеретянко, Ірини Савченко, Олександра і Ярослава Ситника, Станіслава Скліяра очолила Валентина Радкевич, директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України.

Президент Білорусі Олександр Лукашенко направив привітання учасникам Міжнародної конференції, в якому зазначив, що «сучасні, чудово підготовлені, закохані у свою професію кадри є одним з найважливіших складових успішної модернізації виробництва і виходу на нові рубежі в соціально-економічному розвитку країни. Тому в Білорусі підготовка кваліфікованих робітників та фахівців завжди була і залишається предметом пріоритетної державної турботи. Ми пишаємося тим, що зуміли зберегти і зміцнити національну систему професійної освіти, забезпечити її вдосконалення з урахуванням потреб суверенної Білорусі». Він висловив переконання, що білоруський досвід послужить хорошим прикладом для багатьох країн, а зацікавлений діалог педагогів, вчених і експертів допоможе знайти шляхи вирішення актуальних питань кадрового забезпечення різних галузей економіки для сталого розвитку держав.

Створена ще за часів СРСР і модернізована на сьогодні система підготовки робочих кадрів у Білорусі є національним надбанням. Таку думку висловив сьогодні на пленарному засіданні перший заступник глави Адміністрації Президента Олександр Радьков. Він зазначив, що цей форум проводиться з метою обговорення питання забезпечення економік різних держав насамперед робочими кадрами. Для досягнення мети вкрай потрібен колективний підхід, міжкраїнова взаємодія - саме цього вимагають глобальні виклики. Сьогодні в складних соціально-економічних умовах Білорусі вдалося зберегти тракторний, металургійний, автомобільні, телевізійні заводи, нафтохімічну промисловість, для якої готували і готують робочі кадри навчальні заклади профтехосвіти. О. Радьков зауважив, що деякі робочі місця сучасних підприємств зараз вимагають не тільки робітничих кваліфікацій, а й фахівців із вищою освітою. На даний момент стоїть завдання вирішити, як готувати сучасного робітника. Адже поки студент навчається, за п'ять років технології змінюються принципово, значить, треба визначати стратегію, як задіяти в підготовці фахівців саме виробництво. Потрібно проаналізувати і число навчальних закладів, і якість підготовки їх випускників. На обговорення висувуються пропозиції об'єднати профтехучилища та коледжі. Це питання теж потребує глибокого аналізу, тому що підготовка робітників відрізняється від підготовки фахівців-управлінців середньої ланки - бригадира, майстра, технолога.

Виступаючи перед учасниками конференції міністр освіти Сергій Маскевич зазначив, що в Білорусі роботодавці починають розуміти необхідність інвестувати в розвиток людського капіталу, в освіту, в створення умов для проведення занять з учнями та студентами прямо на виробництві. «Основне завдання, яке ми обговорюємо: як зробити так, щоб підготовка кадрів професійно-технічної сфери була економічно вигідною, йшла в руслі сучасного розвитку і була готова до інтеграції в сучасне виробництво», - зазначив міністр. Необхідно готувати кадри за безпосередньої участі виробництв, адже там модернізація проходить швидше і учень може вивчити сучасне виробництво «з коліс». Сергій Маскевич вважає, що заклади освіти сьогодні просто зобов'язані

в сучасних складних соціально-економічних умовах бути готовими до спільної роботи з компаніями, підприємствами - замовниками кадрів.

На пленарному засіданні було зазначено, що сьогодні ні в жодній країні система професійної освіти не може успішно розвиватися, бути конкурентоспроможною без забезпечення міжнародної порівнянності професійних і освітніх стандартів, а також без оцінки якості освіти з використанням міжнародних критеріїв. Позитивне значення мають зростаюче розуміння роботодавцями необхідності інвестувати в розвиток людського капіталу, їх зростаючий інтерес до участі в розробці стратегії розвитку професійної освіти. Налагодження обміну інформацією та вдосконалення взаємодії між освітньою спільнотою та асоціаціями роботодавців стало завданням, яке вимагає прискіпливої уваги. Розвиток соціального партнерства в освіті стає основним пріоритетом, позначеним у всіх стратегічних документах.

Перший заступник міністра освіти Олександр Жук зазначив, що Республіка Білорусь досягла порівняно високих основних міжнародних показників розвитку освіти. За індексом розвитку людського потенціалу Білорусь посідає 50-е місце в світі. Індекс обчислюється з трьох показників: очікувана тривалість життя, середня тривалість навчання і ВВП.

Білорусь зайняла у 2012 р. 54 місце в рейтингу з 144 найбільш процвітаючих країн світу, укладеному британським аналітичним центром Legatum Institute. А за показником рівня освіти зробила ривок в минулому році і зайняла 21 сходинку. Для Білорусі, яка має експортоорієнтовану економіку, найважливіше значення набуває здатність всієї системи освіти забезпечити високий рівень професіоналізму працездатного населення. Тому, одним з основоположних принципів державної освітньої політики Білорусі завжди було прагнення до інтеграції в світову освітню систему при збереженні власних національних досягнень і традицій. «Для нас це принципово важливо з цілого ряду причин. По-перше, в даний час понад 70% виробленої в країні продукції відправляється на експорт. Експортоорієнтована економіка вимагає професійної підготовки кадрів світового класу. По-друге, сьогодні ні в одній країні система професійної освіти не може успішно розвиватися, бути

конкурентоспроможною без забезпечення міжнародної порівнянності професійних і освітніх стандартів, а також без оцінки якості освіти з використанням міжнародних критеріїв. І по-третє, сфера освіти стає одним з найбільших секторів світової економіки. Розвиток ринку освітніх послуг стало на початку XXI століття характерною особливістю функціонування світової освітньої системи», - сказав О. Жук. «Сучасній людині освіта високої якості необхідна не тільки для гідного заробітку або кар'єрного зростання, але і для якості життя, яке не в останню чергу визначається її духовної насиченістю», - зазначив він. Все більше уваги людина звертає на характер своєї праці, її значимість, затребуваність, престижність. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняної професійної школи, її успішне інтегрування у світову освітню систему стало для Білорусі національним пріоритетом. «При цьому система професійної освіти покликана забезпечувати кваліфікованими кадрами в першу чергу проривні високотехнологічні напрямки розвитку економіки, що базуються на технологіях V і VI технологічних укладів», - резюмував перший заступник міністра освіти.

На сьогодні в Білорусі модернізується законодавча база, структура професійної освіти приводиться у відповідність із запитами соціально орієнтованої ринкової економіки. У результаті галузеві міністерства і приватні організації все більше залучаються до прогнозування потреби в трудових ресурсах для формування замовлення на підготовку кадрів. При цьому Міністерство праці та соціального захисту надає інформацію про безробітних випускників усіх закладів професійної освіти регіонів, які звернулися за сприянням у працевлаштуванні до центрів зайнятості, а також про вакансії на ринку праці за професіями. Це дає підстави для розширення підготовки за державні кошти по затребуваним на ринках праці професіями та скорочення - по надлишковим спеціальностям. В республіці функціонує Національна рада з трудових і соціальних питань, що дає можливість залучити представників галузей економіки, приватного бізнесу до визначення професійно-кваліфікаційної структури підготовки кадрів у закладах професійної освіти, а також необхідних вимог до якості підготовки. Міністерство освіти сприяє

зміцненню співробітництва між зацікавленими особами - учасниками системи професійної освіти та роботодавцями з метою залучення останніх до розвитку професійної освіти.

Також для соціально-економічного розвитку Білорусі пріоритетне значення має інвестування в систему професійно-технічної освіти, оскільки саме ця сфера освіти відіграє роль ведучого інструменту в досягненні стратегічних цілей розвитку економіки. У теперішніх умовах розвитку економіки країни найбільш раціональним є зосередження нової дорогої і наукомісткої техніки і обладнання на базі спеціальних ресурсних центрів. До речі, у відвідуванні ресурсних центрів взяло участь 26 осіб з числа міністрів освіти, заступників міністрів освіти регіонів Росії, України та Казахстану, а також директори і представники департаментів професійної освіти міністерств освіти країн СНД.

У рамках міжнародної конференції було проведено 3 форуми. **Перший** з них було присвячено **інтеграції потреб ринку праці в професійну освіту**. Його проблемне поле охоплювало такі напрями як: професійна освіта як фактор ефективного розвитку економіки; прогресивні механізми визначення попиту на професійну освіту в умовах ринкової економіки; соціальне партнерство в кадровому забезпеченні економіки; випереджувальна професійна освіта для розвитку інноваційної економіки; формування підприємницьких якостей у процесі професійної освіти; трансформація національних систем кваліфікацій в умовах постіндустріального суспільства; статистика як інформаційна основа формування стратегії розвитку професійної освіти; суспільно-державні механізми забезпечення якості професійної освіти. **Ці проблеми висвітлювали:** Ю. Білоглав (Хорватія); А. Хассан (Нігерія); Т. Александер, (Польща), А. Лейбович (Росія), Н. Богдан (Білорусь); К. Рахімов (Киргизстан); В. Радкевич (Україна); С. Шевченко (Білорусь).

Другий форум зосередив зусилля на обговоренні проблем **професійної освіти для сталого розвитку** як нової парадигми розвитку людства, зокрема на таких як: соціальні, економічні та екологічні складові проблем сталого розвитку; завдання держави, бізнесу, громадських асоціацій і установ освіти в

орієнтації професійної освіти на процеси сталого розвитку; забезпечення суспільного розуміння проблем сталого розвитку і «зеленої економіки»; інформаційне забезпечення професійної освіти для сталого розвитку; освітні технології для формування компетенцій в області «зелених виробництв»; кадрове забезпечення професійної освіти в інтересах сталого розвитку; реалізація холістичного підходу у професійній освіті для сталого розвитку; переорієнтація традиційних освітніх програм професійної освіти з метою сталого розвитку; забезпечення доступності професійної освіти в інтересах сталого розвитку для різних категорій населення; краща практика країн і організацій у галузі професійної освіти для сталого розвитку; форми міжнародного співробітництва в орієнтації професійної освіти на процеси сталого розвитку та ін. Доповіді в цьому форумі представили: Х. Хаджи Саблі (Бруней-Дарусалам), Б. Хаузер (Швейцарія), М. Майерл (Австрія), В. Ністюк (Білорусь), О. Сівограков (Білорусь), Н. Кошель (Білорусь) тощо.

Роботу **третього форуму** було спрямовано на **формування стратегій неперервної професійної освіти** як умови інноваційного розвитку суспільства та економіки. Проблемне поле форуму: безперервна освіта як соціальний процес; умови і принципи створення єдиного національного простору для безперервної освіти; моделі і технології безперервної професійної освіти; побудова системи безперервної освіти; об'єкти і суб'єкти безперервної освіти; освітні програми в структурі безперервної освіти; організаційні форми і методи безперервної освіти; наукове та кадрове забезпечення реалізації стратегії безперервної професійної освіти, інтеграція потреб ринку праці в професійну освіту. Зазначені теми розкрили в доповідях: А. фон Лінген (Бельгія), А. Рашиді (Швеція), Р. Бремер (ФРН), В. Нікітін (ФРН), Х. Буггенхаген (ФРН), М. Ільїн (Білорусь) тощо.

Робота конференції співпала з ювілеєм РІПО, якому виповнилося в ці дні 20 років з дня його створення. Цій події було присвячено святковий концерт у концертному залі білоруського державного академічного музикального театру. Особливої уваги заслуговує харизматична особистість керівника Інституту - Аркадія Шкляра. Це сучасний менеджер освіти, який не тільки

генерує інноваційні ідеї, а й знає як досконало впровадити, реалізувати їх у педагогічну практику об'єднав зусилля всіх соціальних партнерів системи професійної освіти, знайти креативний підхід до вирішення проблем у складних умовах ринкової економіки. Сьогодні, під його керівництвом, Інститут працює як добре налагоджений науково-методичний, організаційний інструмент підтримки педагогів та навчального процесу підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Отже хотілось би зазначити, що цей масштабний захід привернув увагу не тільки глибиною наукових доповідей, широтою тематик, кількістю відомих експертів в галузі професійної освіти, комфортністю перебування на форумі, а й надзвичайною організаційною майстерністю працівників РПО та його незмінного директора. Можна впевнено сказати, що за останні роки, цей захід на теренах краї СНД став одним з найбільш масових, якісно підготовлених та дійсно актуальним за рахунок спроб пошуків шляхів подолання найбільш поширених проблем в системі підготовки кваліфікованих робітників та зібрав значну кількість провідних експертів та представників професійної освіти, для яких форум надав можливість обмінятись думками, інноваціями та передовим педагогічним досвідом.

Для української делегації було проведено екскурсії на експериментальні бази РПО (які є його структурними підрозділами), а саме до «Професійно-технічного коледжу» закладу освіти «Республіканського інституту професійної освіти» (директор Валерій Голубовський) та Індустріально-педагогічного коледжу (директор Наталя Дедкова). У цих закладах була представлена можливість не тільки ознайомитися з їх найсучаснішою матеріально-технічною базою, ресурсним центром, інноваційними педагогічними програмними засобами, методичним забезпеченням навчального процесу, а й було презентовано реалізацію ідей випереджувальної професійної освіти, яка розглядається науковцями Білорусі в різних значеннях. По-перше, як завчасна підготовка осіб, що вивільняються на ринку праці, за новими більш потрібними спеціальностями. Помітимо, що своєчасна перекваліфікація найбільш випереджує інші методи зменшення безробіття. Програми випереджувальної

освіти в цьому плані особливо необхідні робітникам тих підприємств де передбачено технічне переоснащення. По-друге, готовність системи навчати за професіям, які лише з'являються на ринку праці або випереджують їх появу. В цьому аспекті передбачається підготовка професіоналів нової формації, які зможуть працювати в інноваційних напрямах економіки. Прикладом таких професій є професії: «Мехатронік», «Укладач покриття для підлоги», «Лицювальник синтетичних матеріалів» професії для житлово-комунального господарства, меблевої промисловості, які вимагають знання найсучаснішого технологічного обладнання [4, С. 3–7].

Візит до Республіканського Інституту професійної освіти (м. Мінськ), підпорядкованих йому навчальних закладів, ресурсного центру та участь у міжнародному форумі «Професійна освіта в умовах глобальних викликів», можливість обмінятись досвідом та поспілкуватись з науковцями та експертами з різних країн світу залишили в пам'яті членів української делегації профтехосвітян незабутні враження. А також хотілось би красно подякувати РІПО зі сторінок журналу за запрошення на форум та урочистості з нагоди ювілею.

Інформаційні джерела:

1. Международная конференция профессионального образования пройдет в Минске / Новости «Eurobelarus» / Электронный ресурс. Режим доступа: <http://eurobelarus.info/news/society/2013/03/29/mezhdunarodnaya-konferentsiya-professional-nogo-obrazovaniya-proydet-v-minske.html/> заголовок з екрану.
2. Представители более 30 стран прибыли в Минск на Международную конференцию «Профессиональное образование в условиях глобальных вызовов» / Электронный ресурс Міністерства образования Республики Беларусь <http://edu.gov.by/main.aspx?guid=18021&detail=122123/> заголовок з екрану.
3. Информационный ресурс РІПО о проведении конференції / Режим доступа: <http://ripo.unibel.by/conf/ru/programm.shtml>

4. Э.М. Калицкий. Опережающее профессиональное образование для инновационной экономики / Калицкий Э.М., Голубовский В.М. // Профессиональное образование. – 2012. №4. – С.3-7.

Презентація сучасного технологічного обладнання та засобів навчання «Festo» в рамках конференції

Учасники міжнародної конференції під час пленарного засідання

Приміщення Національної бібліотеки Республіки Білорусь

Хліб-сіль, привітання української делегації

Вітання від О.Лукашенко учасникам конференції оголошує перший заступник глави Адміністрації Президента Олександр Радьков

Українська делегація на святковому концерті на честь 20-річчя РПО

Учасники делегації на чолі з В. Радкевич від України на прийомі в РІПО

Знайомство з матеріально-технічною базою професійно-технічного коледжу
закладу освіти «Республіканського інституту професійної освіти»

Валерій Голубовський представляє навчально-методичний та технологічний комплекс підготовки фахівців за професією «Мехатронік»

Обмін досвідом з казахськими колегами